

PRAVNI POLOŽAJ VRHUNSKOG TRENERA U HRVATSKOM SPORTSKOM PRAVU

Dr. sc. Damir Primorac, docent
Sveučilište u Splitu,
Sveučilišni odjel za forenzične znanosti
Dr. sc. Ante Vuković, stečajni upravitelj, Split

UDK: 347.4:796.071.43(497.5)
Ur.: 13. lipnja 2013.
Pr.: 14. studenog 2013.
Pregledni znanstveni rad

Sažetak

U natjecateljskom (selektivnom) sportu krajnji je cilj osvajanje medalja na najvećim globalnim natjecanjima (olimpijskim i paraolimpijskim igrama, olimpijskim igrama gluhih te svjetskim i europskim prvenstvima). U ostvarenju toga cilja uz samog sportaša sudjeluju još i treneri kao i druge stručne osobe (timski rad). Ipak, sportašu je trener na prvom mjestu budući mu programira i provodi sportsku pripremu te ga i vodi na natjecanjima. Stoga se s pravom može govoriti o tome da danas ne postoje vrhunski rezultati sportaša u amaterskom ili profesionalnom sportu u kojima velikim dijelom, čak i odlučujuće ne sudjeluju vrhunski treneri. Naš zakonodavac, na žalost ne poznaje pojam vrhunskog trenera, a nedostatno određuje i institut trenera (čl. 9. Zakona o sportu). U sljedećoj noveli sportskog zakonodavstva uočene nedostatke trebalo bi izmijeniti i dopuniti kvalitetnim uređenjima.

Ključne riječi: vrhunski trener, Zakon o sportu, ugovori.

1. UVODNA RAZMATRANJA

Povijest sporta¹ veže se uz povijest olimpijskih igara. Na mrežnim stranicama Međunarodnog olimpijskog odbora (engl. *International Olympic Committee- IOC*)² može se pronaći da su prva sportska natjecanja organizirana prije 3.000 godina na grčkom otoku Peleponezu, na lokaciji Olympia po kojoj su olimpijske igre i dobile ime. Prvi pisani zapisi o natjecanjima sežu u daleku 776. g. prije Krista (engl. 776 BC) i traju do 393. g. kada je rimski car *Teodozije* ukinuo olimpijske igre.³ Nakon tisuću i pol godina dugog prekida, francuski je barun *Pierre de Coubertin* utemeljio moderne olimpijske igre pa je 1896. g. u Ateni održano prvo takvo natjecanje najvećeg globalnog značenja koje traje sve do danas.

U povijesnim dokumentima sportaš je glavni protagonist koji sudjeluje u natjecanjima dok se **trener** ne spominje (v. više u nastavku rada). Možda trener u prošlosti i nije bio toliko važna osoba o kojoj bi trebali postojati pisani tragovi kao i o sportašima, no, u novija vremena okolnosti u sportu i oko sporta značajno su se promijenile u njegovu korist. Nije se, istina promijenilo prastaro olimpijsko načelo „brže, više, jače“ (*citius, altius, fortius*), ali se je, s druge strane bitno preoblikovalo olimpijsko geslo „važno je sudjelovati, a ne pobijediti“.⁴ Danas je općeprihvaćena sintagma „nije važno sudjelovati, važno je pobijediti“ u čemu, uz sportaša dijeleći dobro i zlo sudjeluju i **treneri**.⁵ Jedino pobjeda donosi veliku slavu i priznanja i

1 U prvo vrijeme riječ sport (engl. *disport*; franc. *desport*) označavala je svaku igru i zabavu. Pierre de COUBERTIN ga opisuje kao sustav forsiranog mišičnog vježbanja, zasnovan na želji za napretkom, koji može biti i vrlo rizičan. Maggligenska deklaracija iz 2003. godine sport definira kao potrebu i pravo čovjeka i idealno sredstvo za učenje nužnih životnih osobina. U sportskoj literaturi pod pojmom sport podrazumijevaju se različite, natjecateljski usmjerene, motoričke aktivnosti varijabilnog i dinamičkog karaktera koje djeci, mladeži i odraslima omogućavaju: zadovoljavanje potreba za kretanjem i igrom, razvoj sposobnosti, osobina i sportskih znanja, očuvanje i unaprjeđivanje zdravlja te sportsko izražavanje i stvaralaštvo **koje se očituje kao postizanje sportskih rezultata na svim razinama natjecanja**. V. Dragan, MILANOVIĆ, *Teorija i metodika treninga – primjenjena kineziologija u sportu*, Kineziološki fakultet, Zagreb, 2010., str. 28. Dakle, u doktrini se sport određuje kao težnja dostizanja maksimalnih motoričkih dostignuća, s potencijalnom natjecateljskom i/ili ekonomskom dobiti. S druge strane, naš zakonodavac ne daje, na žalost jednostavnu i jedinstvenu definiciju sporta kao ljudske djelatnosti od šireg društvenog značenja.

2 V. <http://www.olympic.org/ioc> (posjet 10. svibnja 2013.).

3 V. MESTRE, Alexandre Miguel, „*The Law of the Olymic Games*“, Den Haag: TMC Asser Press, 2009., str. 200.

4 Na internet stranicama <http://www.hzsn.hr/index.php/omilka-babovi/784-vano-je-sudjelovati> nalazi se tekst pod naslovom „Važno je sudjelovati“ legendarne novinarko Milke BABOVIĆ koja, između ostalog objašnjava: „Za vrijeme 4. igara u Londonu, 19. srpnja 1908. u katedrali Svetog Pavla održana je propovijed za sve sudionike igara. Propovjednik je bio biskup iz Pennsylvanije Ethelbert TALBOT. U svojoj propovjedi rekao je doslovce ovo: „Suština Olimpijskih igara je sudjelovati, a ne jedino, isključivo, po svaki cijenu, pobijediti. Jednako tako kao što je u ljudskom životu važnije nastojanje i uporna borba od samog trijumfa. Bitno je boriti se čvrsto i fair, a ne bezobzirno osvajati.“ Dakle, de COUBERTIN nije autor olimpijskog gesla: „Važno je sudjelovati, a ne pobijediti“ (posjet 13. svibnja 2013.)

5 Bjeloruska atletičarka Nadežda OSTAPČUK, koja je na Olimpijskim igrama u Londonu osvojila zlatnu medalju u bacanju kugle, a onda joj je oduzeta 13. kolovoza 2012. jer je bila

sportašu i njegovom treneru koji predstavljaju „zatvoreni i začarani krug“.⁶ Šire gledajući, vrhunski uspjeh u sportu sastoji se u pravilu od četiri komponente: prva komponenta je sportaš, druga komponenta je trener, treća komponenta je uprava sportske organizacije, dok je posljednja, četvrta komponenta sportska sreća. Za velika postignuća potrebno je da sve komponente *kumulativno* predstavljaju jednu integralnu cjelinu.

Cilj je ovog rada istražiti pravni položaj te zakonske i ugovorne mehanizme zaštite prava vrhunskog trenera u Republici Hrvatskoj i široj međunarodnoj zajednici s posebnim osvrtom na nogomet kao univerzalno najmasovniju vrstu sporta (engl. *number one sport*). U našem Zakonu o sportu nema definicije vrhunskog trenera, no, prema *analogiji* to je osoba koja zajedno sa sportašom ostvaruje vrhunske rezultate na međunarodno priznatim natjecanjima (npr. olimpijskim igrama) u profesionalnom ili amaterskom sportu.⁷ Dakle, kategorizacija koja vrijedi za sportaše vrijedi i za trenere. Vrhunski trener mora imati određena znanja iz kineziologije,⁸ ali i još više posebne specijalističke vještine ili trenerski instinkt (engl. *great instinct*) zapravo emocionalnu inteligenciju kako u konkretnoj situaciji pronaći najbolja moguća rješenja. Stoga je za vrhunske sportske rezultate uvijek i neizostavno potreban vrhunski trenerski i stručni kadar⁹ koji se educira tijekom cijeloga radnog vijeka (engl. *LLE - Lifelong Education*).¹⁰ Značaj vrhunskih trenera prepoznali su u Velikoj Britaniji odmah nakon Olimpijskih i Paraolimpijskih igara u Londonu 2012. U okviru organizacije *UK Sport* osnovan je fond od **10 milijuna GBP** namijenjen isključivo potrebama vrhunskih trenera kako ne bi prihvatili ponude drugih država.

¹¹ Velika Britanija je zapravo naučila lekciju iz propusta Australije koja je nakon

pozitivna na doping, kažnjena je dodatno s jednogodišnjom zabranom natjecanja, dok je njen trener Aleksander JEFIMOV dobio zabranu natjecanja od četiri godine. V. <http://sportske.jutarnji.hr/bjeloruskinji-oduzeto-zlato/1047558/> (posjet 10. svibnja 2013.).

- 6 Tako Hrvoje, KAČER, Uvod i osobe u športu, u: (*Uvod u*) *Športsko pravo*, Inženjerski biro, Zagreb, 2009., str. 21.
- 7 Jednako vrijedna su i sportska postignuća sportaša i trenera na paraolimpijskim igrama i olimpijskim igrama gluhih. Slijedom toga, oni imaju i jednaka prava (čl. 54. Zakona o sportu).
- 8 Kineziologija dolazi od grčke riječi *κίνησις* (*kretanje, pokret*) i *λόγος* (*zakonitost, znanost*), pa prema tome etimološki kineziologija znači znanost o kretanju. Danas kineziologiju definiramo kao znanost koja proučava zakonitosti upravljanja procesom vježbanja i posljedice djelovanja tih procesa na ljudski organizam što svakako unapređuje zdravlje. Usp. Miloš, MRAKOVIĆ, *Uvod u sistemsku kineziologiju*, Fakultet za fizičku kulturu, Zagreb, 1992., str. 3.
- 9 V. Dragan, MILANOVIĆ, Zrinko, ČUSTONJA, Igor, JUKIĆ, Stručni kadrovi u sportu (*Professional staff in sport*), Hrvatski znanstveno stručni skup o menadžerstvu u turizmu i sportu: zbornik radova, Vol. 1 No. 1, 2010., Međimursko veleučilište u Čakovcu, Čakovec, 18.-20. ožujka 2010.
- 10 Usp. Igor, JUKIĆ, Dragan, MILANOVIĆ, Zrinko ČUSTONJA, Treneri i stručni kadrovi u hrvatskom sportu, projektna studija Sveučilišta u Zagrebu, Kineziološki fakultet, 2011.
- 11 *The Telegraph* u broju od 26. prosinca 2012. donio je veliki naslov: „**UK Sport invest £10 m to ensure GB's Olympic coaches are not lured overseas in build-up to Rio 2016**“. UK Sport je organizacija osnovana Kraljevskim ukazom iz 1996. radi skrbi o elitnom (vrhunskom) sportu i financiranju sportaša pojedinaca. Na čelu UK Sporta je barunica Sue CAMPBELL. Na važnost trenera u stvaranju vrhunskog rezultata dokazuju i javna priznanja. Tako je

Olimpijskih igara u Sydneyu (2000.) svoje najbolje trenere prepustila drugim državama zbog čega je doživjela potpuni neuspjeh u Londonu 2012.

Na hitnost preciznog pravnog uređenja položaja vrhunskog trenera u Republici Hrvatskoj ukazuju i praktični problemi. Prema podacima iz Hrvatskog olimpijskog odbora, do Londona 2012. u Hrvatskoj je bilo 16 vrhunskih trenera (1 žena i 15 muških) koji su radili sa sportašima iz 13 sportova (atletika, dizanje utega, gimnastika, košarka, plivanje, rukomet, hrvanje, skijanje, stolni tenis, taekwondo, vaterpolo i veslanje), a što je u stvarnosti predstavljalo *deficit* u odnosu na stvarne potrebe za vrhunskim stručnjacima. Nakon Londona 2012. broj vrhunskih trenera se smanjio što znači da se povećao stupanj zabrinutosti za razvoj vrhunskog sporta u Republici Hrvatskoj.

Sport je danas i veliki *business* u kojem sudjeluju i vrhunski treneri. To otvara pitanje i ugovorne te izvanugovorne odgovornosti subjekata u sportu. Zato je izuzetno važan način rješavanja sporova do kojih zbog naravi posla dolazi relativno često. Umjesto državnih sudova dominantan i općeprihvaćen način rješavanja prijepora iznosi se pred arbitražne sudove čije su odluke konačne i obvezujuće, a Arbitražni sud u švicarskoj Lausanni je „vrhovni sud svjetskog sporta.“

Konačno, istražili smo i zašto vrhunski treneri ne primaju medalje na olimpijskim igrama kao i sami sportaši koje su vodili na najvećem sportskom natjecanju. Jesu li u pitanju stroga olimpijska pravila ili tradicija ili nešto treće?

O temi ovog rada u našoj se pravnoj literaturi pisalo premalo, a što je autorima bio novi znanstveni i stručni izazov.¹²

2. Institut trener u hrvatskom pravu de lege lata

2.1. Zakon o sportu

Prema čl. 5. Zakona o sportu¹³ sustav sporta u Republici Hrvatskoj čine: 1.) fizičke osobe, 2.) pravne osobe te 3.) školska sportska društva koja se osnivaju bez pravne osobnosti. Fizičke osobe u sustavu sporta su: 1.) sportaši, 2.) treneri, 3.) osobe osposobljene za rad u sportu, 4.) osobe koje sudjeluju u organiziranju i vođenju sportskog natjecanja (sportski sudac, sportski delegat i sportski povjerenik) te 5.) menadžeri. Sportaš se određuje kao osoba koja se priprema i sudjeluje u sportskim natjecanjima i u čijoj su funkciji sve druge osobe u sustavu sporta. Sporaši

svaki trener od osvajača zlatne medalje bio nagrađen s primanjem u Caoching Hall of Fame na ceremoniji organiziranoj u Sport Coach UK (nacionalnom tijelu trenera). V. <http://www.telegraph.co.uk/sport/olympics/9766661/UK-Sport-invests-10m-to-ensure-GBs-Olympic-coaches-are-not-lured-overseas-in-build-up-to-Rio-2016.html> (posjet 1. svibnja 2013.).

12 O protupravnim ponašanjima na sportskim natjecanjima v. Damir, PRIMORAC, Sprječavanje, suzbijanje i sankcioniranje protupravnih ponašanja na sportskim natjecanjima, Zbornik radova “Novi Zakon o športu i aktualna praksa iz područja športa i športskih djelatnosti”, Inženjerski biro, Zagreb, 2007.

13 Narodne novine, br, 71/06., 150/08., 124/10., 124/11., 86/12. i 94/13. - dalje: **ZS ili Zakon o sportu.**

imaju prava i obveze a s obzirom na postignute rezultate dijele se na vrhunske (I., II. i III.. kategorija), vrsne (IV. kategorija) ili darovite sportaše (V. i VI. kategorija). Hrvatski olimpijski odbor (dalje: HOO), odnosno Hrvatski paraolimpijski odbor te Hrvatski sportski savez gluhih izdaju im rješenja o razvrstavanju u određenu kategoriju na osnovi ostvarenih rezultata (čl. 6. ZS).

S druge strane, institut trener u Zakonu o sportu nedostatan je određen. Naime, trener se definira kao „osoba koja programira i provodi sportsku pripremu, sportsku rekreaciju i sportsku poduku“ (čl. 9. st. ZS). Međutim, u nabrojanim funkcijama trenera nedostaje funkcija i **vođenja natjecanja** koja je zapravo i najvažnija jer predstavlja krajnji učinak (rezultat) dotad uloženog rada u *agonološki*¹⁴ (natjecateljskim) usmjerenim aktivnostima. Stoga je i nejasno i nerazumljivo zašto zakonodavac nije uočio ovaj doista ozbiljan nedostatak i dopunio ga u mnogim novelama.¹⁵ Nadalje, u Zakonu ne postoji barem osnovna kategorizacija trenera kao što postoji kod razvrstavanja sportaša (v. *supra*). Što se tiče stručne spreme koju trener mora imati da bi se bavio tim poslom, ZS određuje stručnu spremu minimalno na razini *trenera prvostupnika* sukladno posebnom propisu.¹⁶ Ipak, pored samog trenera poslove trenera može obavljati i osoba: a) koja je za te poslove

14 Ovaj termin koristi prof. MRAKOVIĆ. U znanstvenoj literaturi agonologija (engl. *agonology*) je način ponašanja kojem je cilj pobijediti suparnika ili barem izbjeći poraz koristeći pri tom sva raspoloživa sredstva (engl. *to defeat the opponent, or at least to avoid being defeated, using whatever means may be expedient*). Usp. Douglas, STURM, *Solidarity and suffering: toward a politics of relationality*, State University of New York Press, 1998., Poglavlje 12, str. 238.

15 Prva novela (Uredba o dopuni Zakona o športu) iz 2008. ticala se sportskih građevina. Druga novela (2010.) dopunila je pravila o zdravstvenoj zaštiti. Treća novela (2011.) izmijenila je odredbe o pravnim posljedicama osude i kaznenog postupka, definicijom sportskih natjecanja, članstvom u tijelima sportskog dioničkog društva te državnim naknadama i nagradama za vrhunska sportska postignuća. Posljednja novela iz 2012. donijela je najveći broj izmjena i dopuna koje se odnose na: a) status sportskih djelatnosti u društvu, b) prava i obveze Nacionalnog vijeća za sport, c) prava i obveze sportaša, d) brisanje odredbe prema kojoj trener i osobe koje pomažu sportašima u pripremama služe vojni rok u skladu s propisima iz područja obrane, odnosno civilnu službu u skladu s propisima o civilnoj službi, e) odredbe o menadžeru u sportu, f) ponovno uređenje pitanja pravnih posljedica osude i kaznenog postupka, g) pravne osobe registrirane za obavljanje sportskih djelatnosti, h) profesionalni status sportskih klubova, i) članove tijela sportskih klubova – udruga za natjecanje, j) članstvo u tijelima sportskog dioničkog društva, k) odredbe o sportskim savezima i nacionalnim sportskim savezima, l) organizaciju sportskih natjecanja, m) zdravstvenu zaštitu, n) prava na državne nagrade te o) kaznene odredbe. I konačno peta novela (2013.) donijela je u bitnom nova uređenja pojma trajne novčane naknade te financiranja profesionalnog sporta od javnog sektora u skladu s pravilima Europske unije.

16 U okviru razmatranja o pravnom položaju trenera u hrvatskom sportu izuzetno su važne odredbe i čl. 20., 22., 59. i 60. Zakona o sportu. Čl. 22. ZS-u odnosi se na fizičke osobe koje **samostalno** obavljaju sportske djelatnosti sudjelovanja u sportskim natjecanjima, sportske pripreme, sportske rekreacije i sportske poduke. Upravo na čl. 9. i 22. Zakona o sportu te čl. 5. Pravilnika o statusu trenera poziva se Hrvatski nogometni savez u tipskom ugovoru o profesionalnom treniranju i na njemu gradi cijeli pravni odnos između trenera i nogometnog kluba. Čl. 59. i 60. Zakona o sportu određuju tko se može baviti stručnim poslovima u sportu u Republici Hrvatskoj, uključujući i trenere.

osposobljena putem ustanove za osposobljavanje kadra na temelju programa za stjecanje licencije krovnih svjetskih ili europskih udruženja određenog športa; b) koja je osvojila medalju na olimpijskim igrama, svjetskim ili europskim seniorskim prvenstvima, a stručno je osposobljena putem ustanove za osposobljavanje kadra u športu; c) koja je poslove trenera obavljala najmanje 15 godina do dana stupanja na snagu ovoga Zakona, a stručno je osposobljena putem ustanove za osposobljavanje kadra u športu (st. 3. čl. 9. ZS-u). Iznimno, ako pravna osoba koja je registrirana za obavljanje športskih djelatnosti nema mogućnosti zaposliti osobu koja ispunjava uvjete za obavljanje stručnih poslova, a obavljanje poslova ne trpi odgodu, te poslove može privremeno obavljati i osoba koja je osposobljena putem ustanove za osposobljavanje kadra u športu (st. 4. čl. 9. ZS-u).

U svezi s čl. 9. ZS-a, čl. 90. ZS-a propisuje da osobe koje su na dan stupanja na snagu ovoga Zakona obavljaju poslove trenera, a ne ispunjavaju uvjet o potrebnoj stručnoj spremi, ali su osposobljene putem odgovarajućih ustanova za osposobljavanje kadra na temelju programa za stjecanje licencije krovnih svjetskih ili europskih udruženja određenog sporta, dužne u roku od najviše jedanaest godina¹⁷ počevši od 6. srpnja 2006. steći odgovarajuću stručnu spremu. Osobe koje su do dana stupanja na snagu ovoga Zakona obavljale poslove trenera najmanje 15 godina ili koje su osvojile medalju na olimpijskim igrama, europskim ili svjetskim seniorskim prvenstvima, a koje **nisu** stručno osposobljene putem ustanove za obrazovanje kadra u športu, mogu nastaviti raditi na tim poslovima, a stručnu osposobljenost moraju steći u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Dakle, ZS je otvorio mogućnost uz ne baš stroge uvjete i vrhunskim sportašima, odnosno osobama koje su osvojile medalju na olimpijskim igrama, svjetskim ili europskim prvenstvima, a stručno su osposobljene putem ustanove za osposobljavanje kadra u sportu biti trenerom uz obvezu stjecanja odgovarajuće stručne spreme do 6. srpnja 2017.¹⁸ Za osobe koje su osvojile medalju na olimpijskim igrama, europskim ili svjetskim seniorskim prvenstvima, a koje nisu stručno osposobljene putem ustanove za obrazovanje kadra u sportu rok za stjecanje stručne osposobljenosti iznosio je tri godine, a istekao je 6. srpnja 2009. Ipak, HOO je predložio Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta (dalje: MZOS) da

17 Do ZID ZS iz 2012. rok je bio osam (8) godina, tj. do 6. srpnja 2014.

18 Vaterpolist Joško KREKOVIĆ (43), osvajač srebrne medalje na OI u Atlanti 1996. diplomirao je 27. rujna 2012. na splitskom Kineziološkom fakultetu, na preddiplomskom stručnom studiju, te stekao zvanje Stručni prvostupnik kineziologije - sportski trener vaterpola. Važno je naglasiti da je J. Kreković ušao u povijest kao prvi student koji je diplomirao na stručnim studijima Kineziološkog fakulteta u Splitu. Nakon njega, svjetski poznati i priznati košarkaš Dino RAĐA 24. siječnja 2013. obranio je završni rad na preddiplomskom stručnom studiju na istom fakultetu i time stekao zvanje stručnog prvostupnika kineziologije – sportski trener košarke. V. <http://www.kifst.hr/node/2100> (posjet 1. svibnja 2013.). KREKOVIĆ i RAĐA su dokazi da vrhunske sportaše treba poticati i motivirati za školovanje i nakon završetka aktivne karijere sportaša i nakon navršenih 40 godina života.

se i ovaj rok produlji do 30. lipnja 2014.,¹⁹ no zakonodavac nije prihvatio nikakvo produljenje rokova pa je st. 2. čl. 90. ZS-a ostao u tom dijelu neizmjenjen.

2.2. Pravila o kriterijima za financiranje rada trenera HOO-a

Zakonodavac o nužnim izmjenama i dopunama čl. 9. ZS-a šuti već 7 godina. S druge strane, HOO, kao najviša *nevladina* nacionalna sportska udruga *samostalna* u svom djelovanju u koju se udružuju nacionalni sportski savezi, sportske zajednice u županijama i Gradu Zagrebu te druge udruge čija je djelatnost bitna za promicanje sporta (čl. 49. ZS) ima vlastiti Pravilnik o kriterijima za sufinanciranje rada trenera²⁰ radi unaprjeđenja vrhunskih sportskih ostvarenja na međunarodnim natjecanjima. Kategorizacija trenera prema ovom Pravilniku je sljedeća: 1.) vrhunski „A“ i „B“ trener; 2.) trener ekipnog olimpijskog sporta; 3.) vrsni trener; 4.) kvalitetni trener; 5.) trener sportaša mlađih uzrasnih kategorija te 6.) trener za razvoj pojedinog sporta. **Kriterijski rezultat** osnovno je mjerilo za kategorizaciju trenera i njihovo sufinanciranje. Uvjet za priznavanje kriterijskih rezultata svih kategorija trenera su postignuća na svjetskim i europskim prvenstvima. Za priznanje rezultata sa svjetskih prvenstava to je nastup sportaša s najmanje tri kontinenta i 20 zemalja, dok je priznanje rezultata s europskih prvenstava nastup sportaša iz najmanje 15 zemalja na svakom pojedinačnom natjecanju na kojem nastupaju sportaš ili ekipa.

Vrhunskim trenerom „A“ kategorije može postati trener koji je na posljednjim održanim ljetnim ili zimskim olimpijskim igrama sa sportašem osvojio jednu od medalja. Ostali uvjeti za priznavanje statusa vrhunski trener „A“ kategorije su: 1.) državljanstvo Republike Hrvatske, 2.) da je trener u smislu ZS-a i da ima najmanje 10 godina rada s vrhunskim sportašima, 3.) da je trener u sportu koji ima najmanje 20 klubova u barem 5 županija te 4.) da je izbornik ili trener nacionalne selekcije, momčadi, ekipe, para, štafete, posade ili pojedinca. Kriteriji za stjecanje statusa vrhunskog trenera „B“ kategorije su razumljivo blaži: 1.) plasman od 4. do 8. mjesta na posljednjim održanim ljetnim ili zimskim olimpijskim igrama ili 2.) osvojena medalja na posljednjem održanom svjetskom prvenstvu u olimpijskim sportovima i u olimpijskim disciplinama ili 3.) osvojeno 1. mjesto na posljednjem održanom europskom prvenstvu u olimpijskim sportovima i u olimpijskim disciplinama. Ostali uvjeti za priznavanje statusa su jednaki kao i u slučaju vrhunskog trenera „A“ kategorije.

Ukupan iznos naknade koji osigurava HOO za sufinanciranje vrhunskog trenera „A“ kategorije je 20.000,00 kuna mjesečno, a za vrhunskog trenera „B“

19 HOO, Prijedlozi na Nacrt prijedloga izmjena i dopuna Zakona o sportu, <http://www.hoo.hr/downloads/Prijedlozi%20na%20Nacrt%20prijedloga%20izmjena%20i%20dopuna%20Zakona%20o%20sportu.pdf> (posjet 10. svibnja 2013.).

20 HOO, Pravila o kriterijima za sufinanciranje rada trenera, http://www.hoo.hr/downloads/Pravila%20o%20kriterijima%20za%20sufinanciranje%20rada%20trenera_listopad%202012.pdf (posjet 10. svibnja 2013.).

kategorije je 16.000,00 kuna mjesečno.²¹ Međutim, ako tijekom godine zbog izmjena i dopuna državnog proračuna dođe do smanjenja iznosa sredstava za financiranje javnih potreba u sportu, a slijedom toga i umanjenja iznosa na stavci „Posebni programski projekti“ točka „Razvojni programi“ podtočka „Angažiranje trenera“, odluku o postotku umanjenja ukupnog troška naknade za angažiranje trenera donijet će Vijeće HOO-a. Odredba o mogućnosti umanjenja sastavni je dio odredbi Ugovora o sufinanciranju rada trenera.²²

2.3. *Pravilnik o statusu trenera HNS-a*

Nogomet je najpopularniji sport u Republici Hrvatskoj te je stoga vrlo privlačan za znanstvena i stručna istraživanja. Krovno tijelo je Hrvatski nogometni savez (dalje: HNS) osnovano još 13. lipnja 1912. Nogomet je i najmasovniji sport jer je broj registriranih igrača 118.316, dok je broj registriranih klubova 1.732.²³ Statut je temeljni opći akt²⁴ dok je Pravilnik o statusu trenera HNS od 3. kolovoza 2012. najznačajniji pravni propis za pravni položaj nogometnih trenera u Hrvatskoj (dalje: Pravilnik). Prema čl. 1. Pravilnika, pod izrazom trener po zvanju podrazumijevaju se: a) PRO trener, b) trener „A“ kategorije, c) trener „B“ kategorije i d) trener „C“ kategorije. U statusnom smislu treneri mogu biti profesionalci i amateri. Trener profesionalac je trener koji s klubom sklapa ugovor o profesionalnom treniranju (profesionalni ugovor) ili ugovor o radu dok je trener amater trener koji s klubom sklapa ugovor o treniranju. Profesionalne ugovore odnosno ugovore o radu kao i ugovore o treniranju mora registrirati i verificirati nadležno tijela HNS-a. U ligama HNS-a treniranje mogu obavljati samo treneri s potvrđenim licencama. Posebno je zanimljiv čl. 7. Pravilnika. Prema njemu, Izvršni odbor HNS-a na prijedlog Udruge klubova I. i II. Hrvatske nogometne lige i Komisije nogometnih trenera HNS-a objavljuje **obvezne** obrasce profesionalnih i amaterskih ugovora o treniranju (tipske ugovore) koji sadržavaju minimum prava i obveza koje se ne

21 Ukupan iznos naknade koji osigurava HOO za sufinanciranje trenera ekipnog olimpijskog sporta i za vrsnog trenera je po 14.000,00 mjesečno, za kvalitetnog trenera je 12.000,00 kuna mjesečno, za trenera mladih dobnih kategorija je 8.000,00 mjesečno dok je za trenera za razvoj pojedinog sporta mjesečni iznos naknade 6.000,00 kuna.

22 Mora se, s druge strane zapaziti da HOO veliki dio novčanih sredstava stječe upravo iz državnog proračuna i to od igara na sreću (čak oko 90% svih prihoda), pa se stoga može s pravom tvrditi da je u konačnici njegov najveći pa i isključivi financijer upravo RH.

23 HNS, <http://www.hns-cff.hr/hns/o-nama/o-hnsu> (posjet 15. svibnja 2013.). No, nogomet nije istovremeno i najreprezentativniji sport Republike Hrvatske u svijetu s obzirom na postignute rezultate. U vaterpolu je naša muška reprezentacija olimpijski pobjednik iz Londona 2012. dok su klubovi najbolji na europskim i svjetskim natjecanjima. Slične uspjehe imamo i u muškom rukometu. Nogometna reprezentacija RH je visoko plasirana na ljestvicama FIFA-e dok klubovi nemaju niti približno takav plasman. Ipak, konkurencija u ostvarivanju vrhunskih rezultata mnogostruko je veća u nogometu, od primjerice vaterpola ili rukometa.

24 Statut HNS-a donijela je Skupština HNS-a na sjednici održanoj 5. srpnja 2012. a temeljem članka 14. i 47. Zakona o športu (NN br. 71/06., 150/08., 124/10. i 124/11.), članka 11. Zakona o udrugama (NN br. 88/01. i 11/02.) i članka 37. Statuta HNS - a.

moгу mijenjati ugovorom. Nadalje, ugovori prestaju važi: a) protekom vremena na koji su zakljućeni, b) poništenjem ili raskinućem od Arbitražnog suda HNS-a te c) jednostranim ili sporazumnim raskidom.²⁵ Trener s važećim ugovorom mođe zakljućiti ugovor s drugim klubom samo pod sljedećim okolnostima: a) važeći ugovor je istekao ili istiće u roku od mjesec dana, b) postojeći ugovor je raskinuo Arbitražni sud HNS-a, c) ugovor je raskinut sporazumno. Klub koji želi sklopiti ugovor s trenerom koji je pod ugovorom s drugim klubom, obvezan je, pod prijetnjom disciplinske odgovornosti kluba i odgovornih osoba u klubu prije nego što počne pregovore s tim trenerom pismeno o tomu izvijestiti klub s kojim taj trener ima valjani ugovor. Konaćno, sve sporove koji proizlaze iz ugovora klub – trener i klub – klub rješava i u nadležnosti su Arbitražnog suda HNS-a. Odluke Arbitražnog suda su konaćne, a iznimno sud mođe obnoviti postupak ako nezadovoljna strana u roku od dva (2) mjeseca od dana donošenja odluke predloži nove dokaze i istakne nove činjenice za koje nije znala i nije mogla znati u trenutku donošenja odluke, a koje bi mogle bitno utjecati na donošenje pravilne i ispravne odluke o predmetu spora (ćl. 12. Pravilnika).

2.4. Pravilnik o dozvolama za rad (licencama) nogometnih trenera, sportskih direktora i voditelja škola nogometa

Na temelju ćl. 42. Statuta, Izvršni odbor HNS-a je 2012. donio Pravilnik o dozvolama za rad (licencama) nogometnih trenera, sportskih direktora i voditelja škola nogometa (dalje: Pravilnik 1.).²⁶ Pod pojmom nogometni trener vode se treneri, sportski direktori i voditelji škola nogometa (ćl. 1. Pravilnika 1.). Na temelju stručne osposobljenosti i usavršenosti te posjedovanja odgovarajuće diplome nogometnog trenera, treneri mogu dobiti sljedeće licence: 1.) UEFA PRO; 2.) PRO; 3.) UEFA A; 4.) A; 5.) UEFA B; 6.) B; 7.) C. i 8) B - mali nogomet (*futsal*). Najpriznatija licenca je UEFA PRO koja se mođe dobiti temeljem sljedećih dokumenata: a) UEFA PRO diplome Nogometne akademije HNS-a ili nekog od nacionalnih nogometnih saveza potpisnika, Konvencije o međunarodnom priznanju trenerskih kvalifikacija ili b) potvrde Nogometne akademije HNS-a o apsolventskom statusu na UEFA PRO razini u trajanju od 3 godine od datuma stjecanja tog statusa (ćl. 6. Pravilnika 1.).²⁷ S tim u svezi bitno je istaknuti da je Pravilnik 1. **usklađen** s dva vrlo važna

25 Preporučljivo je, posebice za trenera, da pri sklapanja ugovora trener i klub utvrde međusobna prava i obveze u slučaju raskida ugovora prije isteka roka na koji je ugovor sklopljen (ćl. 8. Pravilnika).

26 V. HNS, Pravilnik o licencama nogometnih trenera, sportskih direktora i voditelja škola nogometa, www.hns-cff.hr/file/.../file/156-Pravilnik_o_licencama_za_trenere.pdf. Dakle, pojam trenera obuhvaća i sportskog direktora te voditelja škole nogometa.

27 Uvjeti za stjecanje drugih licenci su blaži. Iz Pravilnika 1. proizlazi da se odgovarajuća licenca za trenera mođe dobiti na temelju odgovarajućih isprava koje izdaju sljedeće organizacije: 1.) Nogometna akademija HNS-a; 2.) nacionalni savez potpisnik Konvencije o međusobnom priznavanju trenerskih kvalifikacija; 3.) kineziološki fakultet; 4.) Hrvatsko sveučilište 5.) Centar za školovanje trenera Zagreb; 6.) društveno veleučilište, 7.) Akademija HOO; te 8.) Županijski nogometni savez.

međunarodna akta: 1.) UEFA Konvencijom o međusobnom priznanju trenerskih kvalifikacija i 2.) UEFA Smjernicama koje uređuju UEFA Trenersku konvenciju i UEFA Program edukacije trenera.²⁸

3. UGOVORI IZMEĐU TRENERA I SPORTSKIH ORGANIZACIJA

3.1. Vrste ugovora u Republici Hrvatskoj

Zakon o sportu Republike Hrvatske nejasno govori o radnopravnom statusu trenera te ostavlja veliki prostor za različita tumačenja. Ipak, iz st. 4. čl. 9. proizlazi da pravna osoba koja je registrirana za obavljanje sportskih djelatnosti (sportske udruge za natjecanje i sportsko dioničko društvo, *arg.* iz čl. 19 st. 1. ZS) **zapošljava** trenere kao i osobe koje obavljaju te poslove na neodređeno ili određeno vrijeme, a prema pravilima našeg radnog zakonodavstva. Znači li to, *argumento a contrario* da sportaš kao fizička osoba koja samostalno obavlja sportsku djelatnost ne mora zaposliti trenera ili osobu koja obavlja poslove trenera putem ugovora o radu nego ugovora o djelu ili neke druge vrste ugovora? U svakom slučaju, formulacija st. 4. čl. 9. ZS-u dopušta više tumačenja, pogotovo kada se dovede u svezu s čl. 22. ZS-u. U stvarnosti se stoga pojavljuje cijeli spektar ugovornih odnosa na relaciji trener – klub (sportaš) pa se zbog toga u nastavku rada iznose najučestaliji oblici ugovora trenera s fizičkim i pravnim osobama u sportu u RH. Najprije se daju opće konstatacije o ugovoru o radu, ugovoru o djelu i ugovoru o nalogu prema općim zakonskim propisima, a zatim slijedi poseban osvrt na profesionalne i amaterske ugovore o treniranju u hrvatskom nogometu.

²⁸ Nužnost promjena u modelima edukacije trenerskog kadra iskazana je na svim razinama nogometne organizacije. Paralelno s tim procesima UEFA je pokrenula inicijativu uvođenja jedinstvenog europskog sustava i programa edukacije nogometnih trenera pod okriljem „Konvencije o međusobnom priznavanju diploma i licenci“. Istaknuti su osnovni ciljevi: 1.) unaprjeđenje nogometne igre u Europi putem progresivnog rada trenera; 2.) definiranje i poboljšanje statusa trenera s dobivanjem međunarodnih licenci za rad i 3.) savjetodavna i mentorska uloga UEFA-e u ostvarivanju programa. Na prijedlog Stručne komisije, Izvršni odbor HNS-a, 28.11.1999. godine, donio je odluku o osnivanju Nogometne akademije. Istom odlukom prihvaćen je Sustav, kriteriji i program edukacija trenera u HNS-u po modelu UEFA-e. Nogometna akademija započela je s radom 4. siječnja 2000. godine, a sam rad Akademije nadziru predstavnici UEFA-e, tj. mentora iz *Jira panela*. U početku rada Akademija je izdavala samo hrvatske licence i diplome, dok 4.4.2002. g. nije potpisan s UEFA-om, protokol „Konvencija o međusobnom priznavanju trenerskih licenci“, po kojem je ostvareno pravo na izdavanje UEFA– B i UEFA - A trenerskih diploma i licenci. Potom je 17. rujna 2003. g. uslijedilo potpisivanje i „Konvencije o međusobnom priznavanju trenerskih licenci“ između HNS-a i UEFA-e i na razini UEFA - PRO trenera, čime je Nogometna akademija stekla pravo izdavanja i UEFA - PRO diploma i licenci. Programe edukacije trenera verificirao je MZOS zajedno s Hrvatskom olimpijskom akademijom HOO-a. Edukacija te osposobljavanje i usavršavanje kadrova za rad u nogometnom sportu usklađeni su sa Zakonom o sportu.

3.1.1. Ugovor o radu

Uobičajeno je da trener i sportski klub zaključuju ugovor o radu u kojem trener ima položaj radnika, a klub položaj poslodavca. Radnik je fizička osoba koja u radnom odnosu obavlja određene poslove za poslodavca dok je poslodavac fizička ili pravna osoba koja zapošljava radnika i za koju radnik u radnom odnosu obavlja određene poslove.²⁹ Osnovno je pravilo da je poslodavac obavezan u radnom odnosu dati posao radniku te mu za obavljeni posao isplatiti plaću, a radnik je obavezan prema uputama poslodavca danim u skladu s naravi i vrstom rada, osobno obavljati preuzeti posao (čl. 5. ZOR-a). U doktrini radnog prava ovakav odnos radnik-poslodavac naziva se **subordinirani rad** u kojem je radnik podvrgnut nalogima, uputama i nadzoru poslodavca u organizaciji i obavljanju rada te zauzvrat dobiva naknadu za rad.³⁰ U ovom odnosu radnik i poslodavac su asimetrično postavljeni, poslodavac daje posao za koji je dužan radniku isplatiti plaću dok je radnik obavezan primljeni posao uredno obavljati s dužnom pažnjom. S tim u svezi je i pitanje odgovornosti za štetu. Radnik koji na radu ili u svezi s radom namjerno ili zbog krajnje nepažnje uzrokuje štetu poslodavcu, dužan je štetu naknaditi (odgovornost radnika za štetu uzrokovanu poslodavcu iz čl. 99. ZOR-a). To znači da za štetu uzrokovanu običnom nepažnjom (*culpa levis*) radnik ne odgovara, odnosno ona mu se zakonski tolerira i za nju postoji eksculpacija od odgovornosti za štetu prouzročenu poslodavcu. Radnik isključivo odgovara na temelju dokazane krivnje, dakle krivnje koju mora dokazati poslodavac i koja predstavlja visoke stupnje krivnje, tj. grubu nepažnju (*culpa lata*) i namjeru (*dolus*), a što je objektivno poslodavcu kao tužitelju prilično teško dokazati u parničnom postupku radi naknade štete protiv radnika kao tuženika. Nadalje, radnik koji na radu ili u svezi s radom, namjerno ili zbog krajnje nepažnje uzrokuje štetu trećoj osobi, a štetu je naknadio poslodavac, dužan je poslodavcu naknaditi iznos naknade isplaćene trećoj osobi (regresna odgovornost radnika iz čl. 101. ZOR-a). I ovom slučaju radnik je u povoljnijem položaju u odnosu na poslodavca jer poslodavac ponovno mora dokazati da bi imao pravo na *regres* od radnika, da je radnik štetu počinio iz grube nepažnje ili namjere.³¹

3.1.2. Ugovor o djelu

Ugovorne odnose između trenera i kluba regulira pored Zakona o radu (v. *supra*) i Zakon o obveznim odnosima.³² Radi se o pravnom položaju koji je s aspekta radnopravne zaštite bitno nepovoljniji za trenera. To je **autonomni rad** trenera koji za svoj predmet ima ljudski rad. Ugovorom o djelu (građanskopravni

29 Čl. 2. Zakona o radu (Narodne novine, br. 149/09., 61/11., 82/12. i 73/13 – dalje: **ZOR**).

30 Vidi opširnije kod Andrijana, BILIĆ, Vanja, SMOKVINA, Ugovorni odnos profesionalnih nogometaša i klubova – ugovori radnog ili građanskog prava, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 49, 4/2012., str. 831.-862.

31 Usp. Ivica, CRNIĆ, *Odštetno pravo*, Zgombić i partneri, Zagreb, 2004., str. 120.-121.

32 „Narodne novine“, br. 35/05., 41/08. i 125/11- dalje: **ZOO**.

ugovor) izvođač se obvezuje obaviti određeni posao, kao što je izrada ili popravak neke stvari, izvršenje kakva fizičkog ili umnog rada i sl., a naručitelj se obavezuje platiti mu za to naknadu (čl. 590. ZOO-a). Kad dužnik ne ispuni obvezu ili zakasni s njezinim ispunjenjem, vjerovnik ima pravo zahtijevati i popravljane štete koju je zbog toga pretrpio (čl. 342. ZOO-a). S aspekta odgovornosti za štetu, izvođač naručitelju odgovara po načelu pretpostavljene (*presumirane*) krivnje, odnosno teret dokaza je na izvođaču djela koji mora dokazati da je šteta nastala bez njegove krivnje (izvođač mora dokazati da nije kriv). Dakle, presumira se obična nepažnja (*culpa levis*) dok bi veće stupnjeve krivnje (*culpa lata* i *dolus*) izvođača morao dokazati sam naručitelj sukladno čl. 1045. ZOO-a.³³ Iz navedenog je očito da je položaj izvođača posla nepovoljniji od radnika u radnom odnosu.

3.1.3. Ugovor o nalogu

Postoji i ugovor o nalogu (čl. 763.-784. ZOO-a). Kod ugovora o nalogu izvršitelj se obavezuje i istovremeno ovlašćuje za račun nalogodavca poduzeti određeni posao, a naručitelj se obavezuje platiti za to naknadu. Nalogoprimac može biti ujedno i radnik nalogodavca pa se u tom slučaju preklapaju određena prava i obveze ugovornih strana. Radi li se o ugovoru o radu ili o ugovoru o nalogu treba prosuđivati prema sadržaju ugovorenih prava i obveza ugovaratelja.³⁴ Ako se radi o ugovoru o radu onda prava na plaću i druga primanja ne mogu ovisiti o rezultatu poslovanja sportskog kluba, pa je trener pravno zaštićen i praktički oslobođen od svake odgovornosti za štetu prema klubu (osim u slučaju ispunjenja pretpostavki iz odredbe čl. 99. ZOR-a). Ako se radi o ugovoru o nalogu onda je, ako nije drugačije ugovoreno, nalogodavac dužan isplatiti nalogoprimcu naknadu nakon obavljenog posla, dok nalogoprimac ima pravo na razmjerni dio naknade ako je bez svoje krivnje samo djelomično obavio nalog (čl. 776. ZOO-a). Ako je nalogoprimac nanio štetu nalogodavcu odgovarat će prema općim pravilima odgovornosti za štetu sadržanim u odredbama ZOO-a.

3.1.4. Ugovor o profesionalnom i amaterskom treniranju prema HNS-u

Sukladno *autonomnim* propisima HNS-a, trener u nogometu sklapa ugovor o profesionalnom treniranju ili ugovor o radu (trener profesionalac) te ugovor o treniranju (trener amater) (čl. 5. Pravilnika). Sadržaj ugovora o treniranju određuje HNS, a obrazac se nalazi na njegovim službenim stranicama.³⁵ Može se stoga s pravom govoriti o tome da je određivanjem sadržaja ugovora o treniranju narušeno načelo *dispozicije* stranaka, dakle da je sadržaj ugovora *kogentan*.³⁶ Prava i obveze

33 *Ex* čl. 262. ZOO-a iz 1978. preuzet u pravni sustav RH 1991., Narodne novine, br. 53/91.

34 Usp. s Rješenjem Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske br. VI Pž-5767/04-3 od 16. svibnja 2007.

35 V. HNS, <http://www.hns-cff.hr/hns/propisi-hnsa/propisi/obrasci> (posjet 1. lipnja 2013.)

36 Na konferenciji za novinare 14. svibnja 2013. bivši sportski direktor HNK Hajduk s.d.d. iz Splita Sergije KREŠIĆ podijelio je novinarima presliku Odluke o raskidu ugovora o

trenera profesionalca i trenera amatera s jedne te kluba s druge strane su različita, što je i razumljivo jer je različita priroda tih ugovora.

Dakle, profesionalni trener može s klubom zaključiti: 1.) ili ugovor o profesionalnom treniranju ili 2.) ugovor o radu. Prema čl. 3. tipskog obrasca ugovora o profesionalnom treniranju HNS-a, osnovna obveza trenera je vođenje momčadi na utakmicama, planiranje i sprovođenje cjelokupnog trenažnog procesa, vođenje priprema momčadi te ostalih aktivnosti vezanih uz nastup momčadi u natjecanju. Sukladno čl. 6. ovog tipskog ugovora, klub se obvezuje da će za obavljanje navedenih poslova kao naknadu treneru isplatiti određeni novčani iznos. Za obavljene poslove trener ispostavlja račun za svaku naknadu, a klub se obavezuje obaviti plaćanje po računu najkasnije 15 dana od dana zaprimanja računa. Bitan je čl. 9. tipskog obrasca koji predstavlja određenu **zaštitnu klauzulu** za trenera. U njemu se, naime određuje da je trener suglasan da se ugovor sporazumno raskine ako se klub kvalificira u stupanj natjecanja za koji je propisima HNS-a određeno da poslove za čije je obavljanje zaključen ovaj ugovor može obavljati samo trener koji ima višu stručnu spremu od one koju trener posjeduje. U tom je slučaju klub obavezan isplatiti treneru, ako nije drugačije ugovoreno³⁷, 25% iznosa koji bi treneru bio isplaćen do isteka razdoblja na koje je ovaj ugovor zaključen. Ako klub ispadne u stupanj natjecanja na razini županije, ovaj se ugovor sporazumno raskida, a klub je obavezan prema treneru ispuniti samo obveze koje su dospjele do trenutka raskida.³⁸ Na pitanja koja nisu određena ovim ugovorom primjenjivat će se odredbe Pravilnika i drugih propisa HNS-a, opći akti kluba, te *supsidijarno* odredbe Zakona o sportu i ZOO-a.

Znači, profesionalni trener u slučaju ugovora o profesionalnom treniranju nije radnik u klubu nego nastupa kao fizička osoba koja **samostalno** obavlja sportske djelatnosti i upisan je u registar sportskih djelatnosti (čl. 9., 20. i 22. Zakona o sportu). Ako profesionalni trener s klubom zaključi ugovor o radu oslobođen je ispostavljanja računa a sve porezno-računovodstvene obveze isključivo su na klubu i tada se radi o nesamostalnom radu.

Trener amater sklapa s klubom ugovore o treniranju temeljem čl. 590. Zakona o obveznim odnosima („ugovor o djelu“), čl. 9. Zakona o sportu i čl. 5. Pravilnika o statusu trenera HNS-a. Bitne razlike u odnosu na ugovor o profesionalnom treniranju su: 1.) klub uz isplatu naknade treneru ispunjava i sve zakonske i druge obveze koje proizlaze iz isplate (porez, prirez, doprinose i druga davanja); 2.) nema odredbe

obavljanju poslova sportskog direktora od 30. travnja 2013. – dalje: Odluka (v. <http://www.jutarnji.hr/kresic--hajduk-vode-amateri/1102633/>). Iz Odluke proizlazi da je Ugovor o obavljanju poslova sportskog direktora zaključen 15. kolovoza 2012., a HNK Hajduk š.d.d. se obvezuje isplatiti sportskom direktoru devet (9) plaća u ime jednostranog raskida ugovora. Iz obrazloženja Odluke vidljivo je da se ugovorni odnosi raskidaju „iz razloga za koje nije odgovoran sportski direktor“.

37 Što znači da se ugovorom mogu precizirati i drugačije kondicije u slučaju nastupa ovih okolnosti.

38 Ova odredba predstavlja određenu sankciju prema treneru koji nije postigao adekvatan rezultat.

ako klub ispadne u stupanj natjecanja na razini županije; 3.) nema supsidijarne primjene odredbi Zakona o sportu nego samo odredbi ZOO-a te 4.) sve promjene ovog ugovora valjane su ako nisu sastavljene u pisanoj formi i ako ih nije ovjerilo nadležno tijelo HNS-a, odnosno Županijski nogometni savez.

S druge strane, trener strani državljanin može, kada dođe do spora između kluba i njega i ako sumnja u nepristranost Arbitražnog suda HNS-a, izravno tražiti pravnu pomoć od Komisije za status igrača FIFA-e (v. *infra*).

3.2. *Alliance of European Football Coaches Associations - AEFCA*

Materija ugovornih odnosa između trenera s jedne te sportskih organizacija (klubova, saveza i dr.) s druge strane nije samo naš fenomen. Na razini Europske unije jednaka ili vrlo slična problematika pojavila se prije tridesetak godina zbog čega je 1980. u Beču osnovano *Alliance of European Football Coaches Associations* (dalje: AEFCA) radi promicanja trenerskog poziva u svijetu europskog nogometa. Danas AEFCA broji 46 članica među kojima svoga predstavnika ima i Republika Hrvatska (putem Trenerske komisije HNS-a). Ideja o stvaranju jedne svjetske priznate organizacije trenera pojavila se još davne 1950.³⁹ nakon čega je 1962. u Santiago de Chile osnovana *International Association of Football Coaches*.

Za temu ovog rada AEFCA je bitan stoga jer **nije** zaštitio interese svojih članova kroz „povijesni“ ugovor iz 2012. kojeg su potpisale četiri (4) strane: 1.) predstavnici klubova (*The European Club Association* (ECA), 2.) predstavnici profesionalnih liga (*The European Professional Football Leagues* (EPFL); 3.) predstavnici sindikata (*The Federation Internationale de Footballleurs Professionels Division Europe – FIFPro Division Europe*) te 4.) UEFA uz sudjelovanje Europske komisije koja je javno poduprla Europski socijalni dijalog u profesionalnom nogometu.⁴⁰ Dokument se zove: *Agreement regarding the minimum requirements for standard player contracts in the professional football sector in the European Union and in the rest of the UEFA territory*⁴¹ (dalje: Sporazum).⁴² Sporazum se sastoji od 21 članka i na prihvatljiv je način, putem socijalnog dijaloga riješio otvorena pitanja odnosa klub - igrač. Njihov se odnos precizno određuje i to kao ugovor o radu (čl. 2., st. 4.). Sporazum nadalje, nalaže obveze kluba za uplate doprinosa u mirovinski fond, zatim uplate za zdravstveno osiguranje u slučaju nesreće i bolesti kao i isplatu

39 V. AEFCA, <http://www.aefca.eu/en/about-us/history> (posjet 1. lipnja 2013.).

40 Treneri za razliku od igrača **nemaju** vlastiti sindikat koji bi štitiio njihove interese i stoga nisu mogli kvalitetno pristupiti dugotrajnim pregovorima koji bi u konačnici urodili potpisivanjem Sporazuma.

41 Na internet stranici http://ec.europa.eu/sport/news/documents/agreement_football_contracts_en.pdf može se pronaći potpun tekst Sporazuma potpisanog u Bruxellesu 19. travnja 2012. (posjet 15. svibnja 2013.).

42 Glavni tajnik AEFCA Karlheinz RAVIOL iz Njemačke potvrdio nam je propust svoje organizacije da nije bila među potpisnicima ovako značajnog dokumenta za trenere u Europi. Ipak, vjeruje da će se propust nadoknatiti daljnjim pregovorima s UEFA-om (24. svibnja 2013.).

plaće za vrijeme nesposobnosti za treninge i utakmice i dr. Za istaknuti je i čl. 6. u kojem se navode financijske obveze klubova prema nogometašima, dok se u čl. 7. ističu obveze nogometaša prema klubu. Znači, profesionalac je onaj igrač koji ima pisani ugovor o radu s klubom i koji je za svoju nogometnu djelatnost plaćen više nego što iznose troškovi koje je on stvarno imao. Svi ostali igrači smatraju se amaterima (*arg. iz st. 2. čl. 2. FIFA Pravilnika o statusu i transferu igrača*).⁴³

4. ARBITRAŽA KAO DOMINANTAN NAČIN RJEŠAVANJA SPOROVA U SPORTU

Arbitrium est iudicium. U rimskoj pravnoj tradiciji ova izrijeka sadržava pravilo po kojem je odluka donesena u arbitražnom postupku jednaka presudi. Arbitraža ili izbrano suđenje jedan je od načina rješavanja sporova i bitno je brža i učinkovitija od „klasičnog“ državnog sudskog postupka. Mogućnost ugovaranja arbitraže kao alternativnog načina rješavanja pojedinih sporova uvjetovana je i njihovom *arbitrabilnošću*, tj. svojstvom određenog spora da bude riješen arbitražom.⁴⁴ Pristanak na suđenje u određenom sporu arbitražom manifestira se sklapanjem (u pravilu konkludentno) ugovora sa strankama (*receptum arbitri*). Arbitražna odluka (engl. *arbitral award*) je odluka arbitražnog suda o meritornim ili procesnim pitanjima u arbitražnom postupku i pravno je obvezujuća. Tužba za poništaj arbitražnog pravorijeka ima karakter izvanrednog pravnog sredstva.⁴⁵ Stoga je arbitraža, upravo zbog svojih komparativnih prednosti u odnosu na „klasičan“ sud pronašla svoje posebno mjesto u sportu i predstavlja dominantan, katkad i isključiv način rješavanja učestalih sporova u hrvatskom i međunarodnom sportu.⁴⁶

4.1. Arbitražni sud HNS-a

Rješavanje sporova prema Statutu HNS-a povjerava se Arbitraži Saveza i Arbitražnom sudu Saveza. Arbitraža Saveza je stalni jednostupanjski sud nadležan za odlučivanje u sporovima koji nastaju između pojedinih članova Saveza, klubova, igrača, **trenera** i drugih pripadnika nogometne organizacije u vezi s nogometnim sportom na području Republike Hrvatske, te ocjenjuje zakonitost konačnih odluka

43 Vidjeti svakako članak: Vanja, SMOKVINA, Socijalni dijalog u profesionalnom sportu – nogomet kao model za druge kolektivne profesionalne sportove, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, vol. 49., 2012., br. 4., str. 883.-906.

44 O arbitrabilnosti sporova uopće v. Alan, UZELAC, Nove granice arbitrabilnosti prema Zakonu o arbitraži, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2003. Stečajni postupak nije, primjerice arbitrabilan jer ga provodi isključivo državni sud. O arbitraži vidi još Siniša, TRIVA, Građansko procesno pravo I Parnično procesno pravo, Narodne novine, Zagreb, 1972., str. 669.-689.

45 Čl. 36. Zakona o arbitraži (Narodne novine, br. 88/01).

46 Pored arbitraže, način rješavanja sporova je i medijacija. Sukladno čl. S2 i S6 paragrafa 10. CAS-a, ICAS je usvojio *Mediation Rules*.

o pravima, obvezama i odgovornostima iz odnosa koji se ostvaruju u Savezu (čl. 60. Statuta HNS-a). S druge strane, Arbitražni sud Saveza je *samostalni* i stalni jednostupanjski sud, nadležan za rješavanje statusnih pitanja **trenera** i igrača i u vezi s tim imovinskih sporova koji nastaju između pojedinih subjekata Saveza (klub – klub, igrač – klub, trener – klub, klub – pojedini ŽNS) (čl. 61.).⁴⁷ Savez, njegova tijela i službene osobe, članovi Saveza, lige, klubovi, igrači, treneri, nogometni suci, službene osobe, licencirani posrednici za organizaciju utakmica, licencirani posrednici za transfere igrača i drugi pripadnici nogometnog športa priznaju nadležnost Arbitražnog suda za šport (u daljnjem tekstu: *CAS*) u Lausanni, Švicarska, sukladno odredbama Statuta FIFA-e i UEFA-e. (čl. 62. st. 1.). U slučaju spora za koje su nadležna pravosudna tijela FIFA-e, UEFA-e, CAS, Arbitraže i Arbitražnog suda Saveza ili pravnih tijela Saveza subjekti iz stavka 1. ovog članka obvezuju se da spor **neće** iznositi pred redovne sudove. Savez i njegovi članovi suglasni su poštivati u potpunosti sve konačne odluke (čl. 62. st. 2.). Savez će osigurati poštivanje ovih obveza (čl. 62. st. 3.). **Sporovi na nacionalnoj razini** koji nastanu iz ili u vezi s primjenom Statuta HNS-a, pravilnika i drugih propisa Saveza, iznose se u posljednjoj instanci pred neovisni i nepristrani arbitražni sud, isključujući bilo koji redovni sud. Savez će osigurati neophodna institucionalna sredstva za rješavanje sporova do kojih može doći između članova, klubova, igrača i trenera i u tu svrhu osniva Arbitražu i Arbitražni sud HNS-a (čl. 63.).

Prema čl. 11. Statuta HNS-a, njegova tijela i službene osobe, članovi HNS-a, lige, klubovi, igrači, **treneri**, nogometni suci, službene osobe, licencirani posrednici za organizaciju utakmica, licencirani posrednici za transfere igrača i drugi pripadnici nogometnog športa **obvezuju se**: a) postupati sukladno Pravilima nogometne igre koje je donio Međunarodni nogometni savez BOARD (IFAB); b) poštivati načela privrženosti, integriteta i sportskog ponašanja kao izraza *fair-play-a*; c) poštivati Statut, pravilnike i odluke FIFA-e i UEFA-e u svako vrijeme; d) priznati nadležnost Arbitražnog suda za sport (engl. *The Court of Arbitration for Sport - CAS*) u Lausannei (Švicarska), kao što je utvrđeno relevantnim odredbama Statuta FIFA-e i UEFA-e; e) podnositi sve sporove nacionalnih razmjera, koji su nastali iz ili u vezi s primjenom Statuta ili pravilnika HNS-a, u posljednjoj instanci samo neovisnom i nepristranom arbitražnom sudu, koji će riješiti sve sporove, isključujući svaki redovni sud, osim ako je to izričito zabranjeno važećim zakonodavstvom u Republici Hrvatskoj. Savez će osiguravati da se ove obveze priznaju i prihvaćaju.⁴⁸

47 Prema čl. 132. ZOR-a, rješavanje radnog spora ugovorne strane mogu sporazumno povjeriti arbitraži, odnosno mirenju. Dakle, i prema ovom Zakonu arbitraža je dopušteni način rješavanja radnopravnih sporova između trenera i nogometnih klubova.

48 Za rješavanje sportskih sporova i onih koji su u vezi sa sportom, za preispitivanje odluka sportskih udruga protiv kojih su iscrpljena, ili ne postoje druga sredstva pravne zaštite te, među ostalim, davanje pravnih mišljenja na zahtjev Vijeća ili članica HOO-a, Skupština Hrvatskog olimpijskog odbora (HOO) osnovala je dva (2) samostalna i nezavisna tijela pri HOO-u; Športsko arbitražno sudište (ŠAS) i Vijeće športske arbitraže (VŠA). Športsko arbitražno sudište (dalje: ŠAS) je nezavisno tijelo HOO-a za rješavanje sportskih sporova te sporova u vezi sa sportom. Nadležnost ŠAS-a može se ugovoriti za arbitražno rješavanje

Statut HNS-a nesporno utvrđuje obvezu pripadnika nogometnog sporta sve sporove rješavati pred Arbitražnim sudom HNS-a, s time da je u Statutu HNS-a izričito navedeno da svi pripadnici nogometnog sporta ujedno priznaju i nadležnost Arbitražnog suda za sport u Lausanni (Švicarska), kao što je to propisano i odredbama Statuta FIFA-e i UEFA-e. Dakle, iz toga se jasno zaključuje kako ugovor o profesionalnom treniranju sklopljen između trenera i kluba mora sadržavati tzv. „arbitražnu klauzulu“ o nadležnosti Arbitražnog suda HNS-a,⁴⁹ a što znači, kod postojanja takve klauzule, da bi zahtjev stranaka, u slučaju da se obrate npr. redovitom sudu ili Športskom arbitražnom sudištu HOO-a, trebao biti odbačen jer se radi o predmetu za koja ta tijela nisu nadležna. Međutim, ako se radi o sporova s međunarodnim elementom, tada se oni mogu tješavati i pred Komisijom za status igrača FIFA-e, o čemu će biti govora u narednom dijelu rada.

4.2. Komisija za status igrača FIFA-e

Daljnje pitanje je: kada će se nezadovoljna strana obratiti za pravnu pomoć Arbitražnom sudu HNS-a, a kada pravosudnim tijelima FIFA-e – Komisiji za status igrača FIFA-e? Zbog toga je od izuzetne važnosti poznavanje postupovnih (*procesnih*) pravila koja u konačnici predstavljaju jamstvo pravne sigurnosti. To znači da u slučaju spora između, npr. trenera i kluba koji mu je jednostrano raskinuo ugovor i time ostao dužan za npr. neisplaćene plaće do kraja ugovorenog isteka ugovora, trener hrvatski državljanin morat će pravnu pomoć najprije potražiti isključivo pred Arbitražnim sudom HNS-a. Ako je nezadovoljan odlukom domaćeg arbitražnog suda, prema Zakonu o arbitraži, može protiv te odluke podnijeti tužbu za poništaj u skladu s odredbama tog Zakona.⁵⁰

sporova između športaša, fizičkih i pravnih osoba koje obavljaju športsku djelatnost te športskih udruga o pravima kojima mogu slobodno raspolagati, ako zakonom nije određeno da za odlučivanje u određenoj vrsti tih sporova postoji isključiva stvarna ili međunarodna nadležnost redovnog suda u Republici Hrvatskoj. Odluka ŠAS-a je pravorijek koji se donosi u pismenom obliku. Pravorijek je pravomoćan, konačan i obvezuje stranke. Stranke se obvezuju da će pravorijek izvršiti bez odlaganja. Pravorijek u pravilu sadrži i obrazloženje. Zaključci i pravorijeci ŠAS-a ne mogu se pobijati redovnim pravnim lijekom ni pred arbitražom višeg stupnja ni pred redovitim sudom. Vijeće Športske arbitraže (u daljnjem tekstu: VŠA) nezavisno je tijelo HOO-a za izvanredno preispitivanje odluka športskih udruga protiv kojih su iscrpljena, ili ne postoje, druga sredstva pravne zaštite, a radi se o sporu ili pitanju bitnih za izvršavanje zadaća HOO-a, utvrđenih u Zakonu o sportu. Ako utvrdi da je zahtjev za izvanredno preispitivanje osnovan, VŠA ga može djelomično ili u cijelosti usvojiti. Ako VŠA usvoji zahtjev, on će djelomično ili u cijelosti ukinuti preispitivanu odluku. VŠA može i preinačiti preispitivanu odluku, ali samo u pogledu izrečene kazne ili druge mjere. Prijepis rješenja dostavit će se podnositelju i športskoj udruzi. Športska udruga obvezna je izvršiti rješenje VŠA. Ako postupak zbog čega je donesena odluka koja je djelomično ili u cijelosti ukinuta bude ponovljen, športska udruga dužna je voditi računa o utvrđenjima iz rješenja VŠA.

49 Ako ugovor o profesionalnom treniranju zaključen između trenera i kluba ne bi sadržavao tzv. „arbitražnu klauzulu“ tada se on ne bi mogao ovjereti pred nadležnim tijelima HNS-a, a što je preduvjet za njegovu primjenu.

50 Čl. 36. st. 2. Zakona o arbitraži.

Međutim, ako npr. trener nije hrvatski državljanin i ima spor s klubom pravnu pomoć može potražiti putem zahtjeva kod Komisije za status igrača FIFA-e budući da *može* (dakle, i ne mora) sumnjati u nepristranost hrvatskih sudova. Naime, FIFA Pravilnikom o statusu i transferima igrača iz 2012.⁵¹ u nadležnost FIFA-e se stavlja sporove vezane **uz radni odnos** između kluba ili saveza i **trenera** koji imaju međunarodne razmjere, osim ako na nacionalnoj razini postoji neovisan arbitražni sud koji jamči pravedno postupanje (čl. 22. c.). Komisija za status igrača donosi odluke putem suca pojedinca ili najmanje tri člana u složenijim slučajevima sukladno Pravilniku o postupcima Komisije za status igrača i Komore za rješavanje sporova iz 2012.⁵² Protiv odluka može se izjaviti žalba Arbitražnom sudu za sport (CAS), u roku od 21 dana od dana primitka obavijesti o odluci.⁵³ Dakle u slučaju spora trener-klub, odnosno klub-trener koji u sebi ima **međunarodni element** postoji mogućnost obraćanja najprije Komisiji za status igrača a tek onda ulaganja žalbe CAS-u koji će konačno riješiti nastali spor. Ako ne postoji sumnja u njegovu nepristranost, spor može riješiti Arbitražni sud HNS-a nakon čega nezadovoljna strana može uložiti žalbu Arbitražnom sudu za sport u Lausanni, što znači da je nadležnost Komisije za status igrača u Zurichu isključena.

4.3. Arbitražni sud za sport u Lausanne (Švicarska) kao vrhovni sud svjetskog sporta

Što je CAS? CAS je institucija neovisna o svim sportskim organizacijama, kojima nudi usluge posredništva pri postizanju nagodbi u sporovima vezanim uz sport, po postupku i pravilima koji su prilagođeni specifičnostima sportskoga svijeta.⁵⁴ Drugim riječima, CAS je vrhovni sud svjetskog sporta utemeljen 1984.⁵⁵ na načelima nezavisnosti i nepristranosti, a nalazi se pod administrativnom i financijskom kapom Međunarodnog vijeća za sportsku arbitražu (engl. *The International Council of Arbitration for Sport - ICAS*).⁵⁶ Ima blizu 300 arbitara iz 87 zemalja, koji su izabrani zbog specijalističkih znanja o arbitraži i o sportskom

51 V. HNS, <http://www.hns-cff.hr/file/document/file/659-2012%20FIFA%20Pravilnik%20o%20statusu%20i%20transferima%20igraca.pdf> (posjet 15. lipnja 2013.).

52 V. HNS, <http://www.hns-cff.hr/file/document/file/662-2012%20FIFA%20Pravilnik%20o%20postupcima%20Komisije%20za%20status%20igra%C4%8Da%20i%20Komore%20za%20rje%C5%A1avanje%20sporova.pdf> (posjet 15. lipnja 2013.).

53 Čl. 67. st. 1. Statuta, Pravilnika o primjeni statuta i Stalne odredbe Kongresa FIFA-e – vidjeti o tome <http://www.hns-cff.hr/file/document/file/816-2012%20FIFA%20Statut.pdf>. (posjet 1. lipnja 2013.).

54 *Statutes of the Bodies Working for the Settlement of Sports-Related Disputes*, na snazi je od 1. ožujka 2013. (dalje: CASCode).

55 Pokretač je bio Juan Antonio SAMARANCH, predsjednik Međunarodnog olimpijskog odbora (1980.-2001.) koji je imao ideju stvaranja specifičnog sportskog pravosuđa. U literaturi se može pronaći njegova često citirana izjava da CAS predstavlja „*supreme court of world sport*“.

56 Žalba na spor do kojeg dolazi zbog ili u svezi s olimpijskim igrama isključivo se podnosi CAS-u sukladno Kodeksu sportske arbitraže (čl. 72. Statuta HOO-a).

zakonodavstvu. Sjedište mu je u Lausanne (Švicarska), uredi ima u Sydneyu i u New Yorku, a službeni jezici su engleski i francuski. Arbitri CAS-a svake godine zaprime oko 200 predmeta. CAS-u mogu biti dostavljeni svi slučajevi izravno ili neizravno vezani uz sport. To, primjerice, mogu biti sporovi komercijalne naravi, poput sponzorskih ugovora, ili nezadovoljstvo disciplinskim odlukama sportskih organizacija. CAS-u se može obratiti svaki pojedinac i pravni subjekt, uključujući sportaše, **treinere**, klubove, sportske saveze, organizatore sportskih priredbi, sponzore, televizijske kuće i sl. Da bi CAS prihvatio predmet, s tim se moraju složiti obje strane u sporu.⁵⁷ Mogućnost ovakvog rješavanja sporova trebala bi biti navedena u statutima organizacija, odnosno u ugovorima umiješanih strana (stranke mogu unaprijed imati dogovor o arbitraži, ali to mogu dogovoriti i po izbivanju spora).⁵⁸ Za sporove proizišle iz ugovornih odnosa ili delikata, primjenjuje se uobičajeni arbitražni postupak (engl. *Ordinary Arbitration Procedure*) ili posredovanje (engl. *Conciliation/Mediation System*)⁵⁹, a za sporove izazvane odlukama unutarnjih tijela sportskih organizacija, primjenjuje se prizivni arbitražni postupak (engl. *Appeal Arbitration Procedure*). Postoji kao četvrta – savjetodavni postupak (engl. *Consultation Proceeding*) koji nekim organizacijama omogućava traženje savjetodavnog mišljenja od CAS-a, iako službeno nisu u sporu, o bilo kom pitanju vezanom uz praksu i razvoj sporta, ili aktivnosti vezane uz sport. To savjetodavno mišljenje ne sadrži presudu i nije obvezatno. Svi su postupci u načelu povjerljivi⁶⁰, CAS javno ne objavljuje sve svoje odluke, a stranke se obvezuju na šutnju (osim ako ne odluče suprotno sve strane u sporu ili predsjednik Odjela).

57 Članak R47 CASCode uređuje nadležnost (jurisdikciju) glasi: *An appeal against the decision of a federation, association or sports-related body may be filed with CAS if the statutes or regulations of the said body so provide or if the parties have concluded a specific arbitration agreement and if the Appellant has exhausted the legal remedies available to him prior to the appeal, in accordance with the statutes or regulations of that body. An appeal may be filed with CAS against an award rendered by CAS acting as a first instance tribunal if such appeal has been expressly provided by the rules of the federation or sports-body concerned..* V. Court of Arbitration for Sport, [http://www.tas-cas.org/d2wfiles/document/4962/5048/0/Code20201320corrections20finales20\(en\).pdf](http://www.tas-cas.org/d2wfiles/document/4962/5048/0/Code20201320corrections20finales20(en).pdf) (posjet 1. lipnja 2013.).

58 Čl. R27 CASCode odnosi se na primjenu procesnih pravila i glasi: *These Procedural Rules apply whenever the parties have agreed to refer a sports-related dispute to CAS. Such reference may arise out of an arbitration clause contained in a contract or regulations or by reason of a later arbitration agreement (ordinary arbitration proceedings) or may involve an appeal against a decision rendered by a federation, association or sports-related body where the statutes or regulations of such bodies, or a specific agreement provide for an appeal to CAS (appeal arbitration proceedings). Such disputes may involve matters of principle relating to sport or matters of pecuniary or other interests relating to the practice or the development of sport and may include, more generally, any activity or matter related or connected to sport.*

59 O medijaciji kao načinu rješavanja spora v. Srđan, ŠIMAC, Mirenje i odvjetnici, u: Republika Hrvatska na putu prema Europskom pravosudnom području - Rješavanje trgovačkih i potrošačkih ugovora (ur. Vesna, TOMLJENIĆ, Edita, ČULINOVIĆ HERC, Vlatka BUTORAC MALNAR, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2009., str. 131.-167.

60 Povjerljivost je posebno naglašena u uobičajenim arbitražnim postupcima (čl. R43 Statuta).

Odluke CAS-a su **konačne i obvezujuće**, a revizijski postupak moguć je samo u iznimnim slučajevima pred *Federal Supreme Court of Switzerland*.⁶¹

Kad je iscrpila interne žalbene mogućnosti svoje sportske organizacije, zainteresirana strana može se obratiti CAS-u s obrazloženim zahtjevom za arbitražu.⁶² Strane se na sudskom saslušanju mogu pojaviti same, a može ih zastupati ili pomagati osoba po izboru, koja ne mora biti odvjetnik. Uobičajeni arbitražni postupak povlači plaćanje relativno skromnih troškova i honorara arbitrima, izračunatih na temelju fiksnog cjenika, a prizivni postupak je besplatan i plaća se samo sudska naknada od 500 CHF-a. Uobičajeni arbitražni postupak traje između 6 i 12 mjeseci. U prizivnom postupku presuda mora biti donesena najkasnije za 4 mjeseca od podnošenja zahtjeva. U hitnim slučajevima i na poseban zahtjev, CAS može donositi odluke u iznimno kratkom roku. Odluka može biti donesena na dan saslušanja, ali se obično čeka nekoliko tjedana.⁶³

4.4. Sporovi pred CAS-om

Poznato je da su sportaši svoja prava višestruko tražili pred Europskim sudom pravde u Luksemburgu (engl. *Court of Justice of the European Union*) te Europskim sudom za ljudska prava (engl. *European Court of Human Rights*) u Strasbourgu. S druge strane, postoji uistinu vrlo malen broj sudskih odluka u svezi s pravima i obvezama trenera.⁶⁴ Jednako tako, i u praksi CAS-a teško je pronaći odluke koje se tiču isključivo trenera jer su u tridesetak godina rada ovog suda bile rijetke. Iz bogate prakse CAS-a izdvojit će se tri (3) predmeta koja se tiču trenera i koja će se detaljnije obrazložiti.

61 V. Rachele, DOWNIE, Improving the performance of Sport's ultimate umpire: Reforming the governance of the Court of Arbitration for Sport, *Melbourne Journal of International Law*, [Vol 12, 2011].

62 V. Jozo, ČIZMIĆ, Hrvoje, MOMČINOVIĆ, Športsko arbitražno sudište HOO – organizacijske i postupovne odredbe, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, god. 48, 4/2011., str. 759.-773.

63 CAS je pronašao svoje mjesto i u novom Sporazumu iz 2012. (čl. 12.).

64 Predmet pred Europskim sudom u Luksemburgu: C-222/86 *Unectef v. Heysel*, ECR [1987] 4097, ticao se prava na rad Georgesa Heylensa, nogometnog trenera s belgijskim državljanstvom u Francuskoj, bez francuske diplome u klubu Lille Olympic Sporting Club. Sud u predmetu analizira pravo na zaposlenje državljana države članice u drugoj državi članici i ostvarenje slobode kretanja radnika. Sud je izričito naglasio kako je **pravo na djelotvornu sudsku zaštitu** protiv bilo koje odluke nacionalnog tijela koja onemogućava izvršenje tog prava, opće načelo prava Zajednice. To proizlazi iz ustavnih tradicija država članica i Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda iz 1950.

4.4.1. *Predmet A. (CAS 2008/A/1602) od 20.2.2009.*⁶⁵

U ovom predmetu CAS se u bitnom ponovno pozvao na stroga pravila oko svoje jurisdikcije navodeći da je nužno da se sve strane u sporu moraju izričito složiti s podnošenjem spora CAS arbitraži, odnosno da takva mogućnost postoji kada statuti ili pravilnici sportskih tijela koja su donijela odluke predviđaju mogućnost tužbe CAS-u. Nema nadležnosti CAS-a kada odluka sportskog tijela samo navodi da nema disciplinskih sankcija za tužitelja zbog njegovog podnošenja žalbe CAS-u, a bez arbitražne klauzule (čl. R47. CASCode). Osim toga, nema međunarodne dimenzije u sporu između turskog trenera i turskog kluba. Zbog toga se ne primjenjuje pravilo TFF prema kojem „Žalitelj protiv odluka Arbitražnog Vijeća u sporu sportaša, tehničkih direktora i trenera nastalih izvan ugovora a koji uključuju međunarodnu dimenziju mogu biti podnešena Arbitražnom sudu za sport.“

4.4.2. *Predmet Rayo Vallecano de Madrid SAD (CAS 2006/A/1008) od 21.08.2006.*

Nogometni klub Rayo Vallecano de Madrid SAD (dalje: Klub) izazvao je spor pred CAS-om protiv odluke koju je izdala FIFA-ina disciplinska komisija 31. listopada 2005., prema kojoj je kažnjen u iznosu od 25.000 švicarskih franaka zbog kašnjenja u plaćanju brazilskom klubu. Odluka Disciplinske komisije donesena je na temelju čl. 68. Disciplinskog pravilnika⁶⁶ kojom se sankcionira „*anyone who fails to pay another person (such as a player, a coach or a club) a sum of money in*

65 Spor pred CAS-om izazvao je tehnički direktor turskog nogometnog kluba Caykur Rizespor Kulubu Denegri inače turski državljanin. On je samoinicijativno raskinuo jednogodišnji ugovor zbog okolnosti za koje misli da su predstavljale ograničenje ili ukidanje njegovih kompetencija i autoriteta. Izvršni odbor TFF-a smatra da je jednostrani raskid ugovora bio nezakonit i predstavlja kršenje ugovornih obveza i zbog toga tehnički direktor mora vratiti Klubu iznos od 30.666,67 američkih dolara te iznos od 50.000 YTL u ime naknade štete. Nakon toga TFF Arbitražni sud je zaključio da je raskid ugovora bio nezakonit

66 Aktualni FIFA Disciplinski kodeks (izdanje iz 2011.) određuje pravila u svezi s nepoštivanjem odluka. Naime, svatko tko, u cijelosti ili djelomično, drugoj osobi (kao što je igrač, trener ili klub), ili FIFA-i, propusti platiti novčani iznos, iako ju je na to uputilo tijelo, komisija ili istanca FIFA-e ili naknadna odluka CAS-a po žalbi (financijska odluka), ili svatko tko ne poštuje druge odluke (nefinancijske odluke) tijela, komisije ili instance FIFA-e ili CAS-a (naknadna odluka o žalbi): a) bit će novčano kažnjen iznosom od najmanje 5.000 švicarskih franaka zbog nepoštivanja odluke; b) pravosudna tijela FIFA-e će mu dati konačni rok u kojem je obvezna uplatiti dugovani iznos ili ispoštivati (nefinancijske) odluke; c) (samo za klubove): bit će opomenut i obaviješten da će im u slučaju nepoštivanja odluke u utvrđenom vremenskom razdoblju, biti oduzeti ili će biti naredeno spuštanje u nižu ligu, a može se izreći i zabrana transfera. Ako klub zanemari konačni rok, od relevantnog saveza će se zahtijevati da provede kazne kojima mu je prijetilo. Ako se oduzimaju bodovi, oni će biti proporcionalni dugovanom iznosu. Protiv fizičkih osoba može se također izreći zabrana obavljanja bilo kakvih aktivnosti u nogometu. **Svaka žalba protiv odluke Disciplinske komisije FIFA-e donesene sukladno ovom članku izravno se podnosi CAS-u (čl. 126. st. 2. Disciplinskog kodeksa FIFA-e).**

*full, even though instructed to do so by a body of FIFA*⁶⁷. Disciplinska komisija je zapravo potvrdila da je Klub propustio postupiti prema odluci koju je izdao *FIFA Players Status Committee* od 15. veljače 2005. po kojoj mu je naloženo platiti nogometnom klubu *Asociacione Deportiva Sao Caetano of Brazil* novčani iznos. S tim u svezi CAS zaključuje da financijske poteškoće i sportska situacija ne mogu biti opravdan razlog za propuštanje plaćanja drugim subjektima.

Nadležnost CAS-a u ovom predmetu izvodi se iz čl. 59 ff. FIFA-ina Statuta i čl. R47. Coda.

4.4.3. *Predmet N. (CAS 2009/A/1974) od 16.07.2010.*

Ovaj predmet je višestruko zanimljiv. U svojoj odluci CAS, *inter alia*, naglašava da poslodavac nije ovlašten izvršavati disciplinski nadzor, posebno ne izricati novčane kazne prema osobi koja više nije njegov **radnik** zbog jednostranog raskida ugovora od strane poslodavca. Takva situacija mogla bi biti drugačija ako su se ugovorne strane izričito suglasile da ih određeni uvjeti iz ugovora obavezuju u određenom razdoblju nakon prestanka ugovornih odnosa, u slučaju s „*non-disclose*“ (tajnost ugovornih odredbi) ili „*non-competition*“ (ugovorna zabrana natjecanja) klauzulama. I u takvim slučajevima poslodavac može jedino imati potraživanje prema bivšem radniku ali nikako dokazivati disciplinski autoritet nad njim. Tako je CAS odlučio u sporu tužitelja N. (talijanski profesionalni nogometni trener) protiv *S.C.F.C. Universitatea Craiova & Romanian Football Federation (RFF)*, odnosno usvojio tužbeni zahtjev **nogometnog trenera** protiv odluke *Romanian Professional Football Appeal Commission* kojom je potvrđena odluka *S.C.F.C. Universitatea Craiova* o kažnjavanju trenera s iznosom od 18.000,00 EUR-a zbog davanja navodnog intervjua u tamošnjim lokalnim novinama a nakon što mu je klub otkazao ugovor.

Ovaj je predmet zanimljiv i stoga jer je trener tražio da CAS odluči i u odnosu na neisplaćene plaće, bonuse te naknade štete a čemu se strogo suprotstavio nogometni klub izjavom da takvi zahtjevi trenera nisu bili u prethodnom postupku pred rumunjskim tijelima. CAS je uvažio prigovore kluba te odbio u tom dijelu zahtjev trenera pozvavši se na svoju odluku u predmetu CAS 2007/A/1426 kada je odlučio da pomoćni (*supsidijarni*) zahtjev tužitelja ne može biti predmet odlučivanja jer se o njemu nije prethodno odlučivalo pred talijanskim sportskim tijelima.⁶⁷

67 “...As the subsidiary motion of the Appellant was neither object of the proceeding before the Italian sport authorities, not in any way dealt with in the Appealed Decision, the Panel does not consider itself to have the power to decide on it.”

5. NAGRADE ZA SPORTSKA OSTVARENJA TRENERA

Trener i osobe koje obavljaju poslove trenera imaju pravo na nagradu za sportska ostvarenja (st. 5. čl. 9. ZS). Pojam nagrada treba tumačiti dosta široko (*ekstenzivno*) budući da nagrade mogu biti u različitim pojavnim oblicima: 1) novčane; 2.) nenovčane; 3) ugovorne; 4) izvanugovorne; 5) zakonske; 6.) statutarne itd. Nagrade su po nama i naknade koje daje Republika Hrvatska temeljem velikih sportskih postignuća u prošlosti sportašima („trajne novčane naknade“).

Nenovčane nagrade se mogu odrediti kao vidljiva priznanja klubova, saveza, jedinica lokalne uprave i samouprave te konačno države putem plaketa, zahvalnica, odlikovanja, priznanja, poštanskih markica i dr. Drugim riječima, nenovčane nagrade su znaci zahvalnosti za jednokratne uspjehe ili životna djela sportskim djelatnicima. U Republici Hrvatskoj nije, na žalost dovoljno razvijen kult nenovčanih nagrada kao u Velikoj Britaniji, Italiji, Grčkoj i drugim državama gdje *javna priznanja* znače određeni društveni status.⁶⁸ Državna nagrada za sport „Franjo Bučar“ najviše je priznanje koje Republika Hrvatska dodjeljuje za iznimna postignuća i doprinos od osobitnog značanje za razvoj sporta u Republici Hrvatskoj (čl. 79. ZS-u). Dodjeljuje se stručnim i javnim djelatnicima u području sporta, sportašima, pravnim i fizičkim osobama koje obavljaju sportsku djelatnost te drugim pravnim i fizičkim osobama zaslužnim za razvoj sporta. Ova državna nagrada je u obliku medalje s likom Franje Bučara, posebne diplome i novčane nagrade, a dodjeljuje se kao godišnja nagrada (pojedincima te sportskim udrugama – skupinama) i nagrada za životno djelo.⁶⁹

Vezano za novčane nagrade za vrhunska sportska postignuća one su poželjniji načini zahvalnosti naše najšire društvene zajednice (svih poreznih obveznika) i u Zakonu u sportu određuju se kao: 1.) jednokratne nagrade za vrhunska sportska postignuća (čl. 82.) i 2.) trajne novčane naknade temeljem vrhunskih sportskih postignuća (čl. 81. a).⁷⁰ Iznosi jednokratnih nagrada za vrhunska sportska postignuća riješeni su putem Uredbe o kriterijima za dodjeljivanje državnih nagrada za vrhunska sportska postignuća.⁷¹ Državne nagrade obvezno se dodjeljuju: a) osvajačima medalja na olimpijskim igrama, paraolimpijskim igrama i olimpijskim igrama gluhih te b) osvajačima medalja na svjetskim i europskim seniorskim prvenstvima u olimpijskim i paraolimpijskim sportovima i disciplinama te u olimpijskim sportovima i disciplinama za gluhe. S tim u svezi određen je i krug osoba kojima se dodjeljuju: a) sportašima, b) sportskim ekipama, c) trenerima i d) djelatnim stručnim sportskim osobama. Uvođenjem **jednakih** novčanih iznosa nagrada sportašima, trenerima i djelatnim stručnim sportskim osobama za osvojene medalje na olimpijskim igrama, paraolimpijskim igrama i olimpijskim igrama

68 O tome opširnije v. Ante, VUKOVIĆ, Sportska prava o kojima se manje govori, Informator, Zagreb, br. 6119 od 27. 10. 2012., str. 10.-11.

69 Istaknimo Mirka NOVOSELA, Miroslava Čiru BLAŽEVIĆA i Ratka RUDIĆA.

70 V. Ante, VUKOVIĆ, Zašto Zakon o sportu treba mijenjati, Informator, Zagreb, br. 6070 od 9. 5. 2012., str. 8.-10.

71 Narodne novine, br. 3/2010.

gluhih predstavlja zapravo *evoluciju* sporta kao timskog rada vrhunskog sportaša, vrhunskog trenera i vrhunske stručne sportske osobe.⁷²

Novela Zakona o sportu iz 2011. uvela je u naše sportsko pravo jedan potpuno novi institut – „trajne novčane naknade“. Pravo na državnu doživotnu „trajnu novčanu naknadu“ polažu isključivo sportaši dok treneri na nju nemaju pravo (čl. 81.a ZS). Posljednja novela Zakona o sportu iz 2013. drugačije je uredila pojam trajne novčane naknade (povoljnije za sportaše). Temeljem čl. 81. a. st. 11. ZS-u donesena je Uredba o dodjeljivanju trajnih novčanih naknada osvajačima medalja na olimpijskim igrama, paraolimpijskim igrama, olimpijskim igrama gluhih i svjetskim seniorskim prvenstvima u olimpijskim sportovima i disciplinama.⁷³ Tako je konačno provedena u djelo ideja o „olimpijskoj renti“ ili „sportskoj mirovini“ kako se kolokvijalno zovu „trajna novčana naknada“.⁷⁴

Ugovorne i izvanugovorne nagrade daju se trenerima za postignute rezultate na sportskim natjecanjima. Ugovorna nagrada treneru označava se u pravilu kao „bonus“ i predstavlja dodatak ugovora između trenera i sportske organizacije. Ona je zapravo dodatan poticaj treneru ali i dodatna obveza za drugu ugovornu stranu i u pravilu znači njegov ostanak na mjestu trenera u sljedećem ciklusu natjecanja. Izvanugovorna nagrada nije stavka ugovora i stvar je dobre volje davatelja ako mu nije zakonom određena obveza davanja.

6. ZAŠTO VRHUNSKI TRENERI NE PRIMAJU OLIMPIJSKE MEDALJE?

Cilj svakog sportaša je sudjelovati na olimpijskim igrama, a jednake ambicije ima i njegov trener. Samo sudjelovanje ipak nije i krajnji cilj. Krajnji cilj je pobijediti ili se barem popeti na pobjedničko postolje na kojem se dijele medalje. Najbolji sportaši će dobiti ili zlatnu ili srebrnu ili brončanu medalju dok treneri neće dobiti medalju, iako su značajno sudjelovali u uspjehu sportaša. Dakle, pitanje je: Zašto treneri ne primaju olimpijske medalje? Radi li se o dugogodišnjoj tradiciji olimpijskih igara? Odgovor smo dobili iz sjedišta Međunarodnog olimpijskog odbora u Lausannei 13. svibnja 2013: „***Please note that the Olympic Games are competitions between athletes (see the Olympic Charter in force, Rule number 6)***“

72 Za osvojenu zlatnu medalju na Olimpijskim igrama u Londonu 2012. u pojediničnim sportovima sportaš, trener i djelatna stručna sportska osoba dobile su iz državnog proračuna jednak iznos od 104.000,00 kuna neto dok za isto postignuće u ekipnim sportovima sportaš član ekipe, trener, izbornik te djelatna stručna sportska osoba su dobili su 85.000,00 kuna neto.

73 Narodne novine, br. 113/13.

74 V. Ante, VUKOVIĆ, Državne nagrade i trajne novčane naknade („sportske mirovine“) za vrhunska sportska postignuća u Republici Hrvatskoj, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 49, br. 4 (106), Split, 2012., str. 863.-882. Autori se slažu sa zakonskim rješenjima u odnosu na jednokratne novčane nagrade dok se protivte „trajnim novčanim naknadama“ jer ne predstavljaju europski, a niti svjetski standard. Smatramo da je važnije riješiti, npr. problematiku trenera nego se baviti pasivnim vrhunskim sportašima.

that is the reason why coaches are not awarded with medals".⁷⁵ Dakle, Olimpijske igre su prema čl. 6. Olimpijske povelje⁷⁶ natjecanje isključivo između sportaša i to je razlog zašto se treneri ne nagrađuju s medaljama. Članak 6. Olimpijske povelje glasi: "Olimpijske igre su natjecanja između sportaša u pojedinačnim i ekipnim disciplinama, a ne između zemalja. Igre okupljaju sportaše koje su izabrali njihovi NOO-i, čije je prijave prihvatio MOO i koji se natječu uz stručno vodstvo međunarodnih saveza."⁷⁷ Značaj olimpijske medalje dokazuje i jedan detalj s Olimpijskih igara u Pekingu (2008), a tiče se trenera.⁷⁸

Ipak, ovo vrlo strogo pravilo sigurno se neće mijenjati u budućnosti jer se nalazi u samim temeljima olimpijskog pokreta

7. ZAKLJUČAK

Pravni položaj trenera u hrvatskom Zakonu o sportu riješen je krajnje nedostatno. Stoga se na temelju provedenih istraživanja ove vrlo važne problematike za naš sport predlaže *de lege ferenda*: 1.) izmjena i dopuna čl. 9. ZS-u tako da se institut trener odredi na sljedeći način: „Trener je osoba koja priprema sportaša i vodi ga na natjecanjima te posjeduje valjanu licencu za rad od odgovarajućeg nacionalnog saveza“; 2.) potrebno je, po uzoru na sportaša iz čl. 6. ZS-u odrediti kategorizaciju trenera na vrhunske, vrsne i dr. pri čemu bi se vrhunski treneri trebali definirati kao fizičke osobe koje zajedno sa sportašem ostvaruje *relevantne* (vrhunske) rezultate (medalje) na olimpijskim igrama, paraolimpijskim igrama, olimpijskim igrama gluhih te svjetskim i europskim seniorskim prvenstvima; 3.) skrbi o vrhunskim

75 V. IOC, http://www.olympic.org/Documents/olympic_charter_en.pdf>currently (posjet 20. svibnja 2013.).

76 Olimpijska je povelja kodifikacija temeljnih načela olimpizma, pravila i dopunskih propisa koje je usvojio Međunarodni olimpijski odbor (MOO). On upravlja organizacijom, djelovanjem i radom olimpijskog pokreta i utvrđuje uvjete za proslavu olimpijskih igara. Olimpijska povelja ima tri glavne svrhe: kao osnovni instrument konstitucijske prirode, izlaže i podsjeća na temeljna načela i bitne vrijednosti olimpizma; služi kao statut Međunarodnog olimpijskog odbora; svrhe: kao osnovni instrument konstitucijske prirode, izlaže i podsjeća na temeljna načela i bitne vrijednosti olimpizma; služi kao statut Međunarodnog olimpijskog odbora; definira glavna recipročna prava i obveze triju glavnih sastavnih dijelova olimpijskog pokreta, tj. Međunarodnog olimpijskog odbora, međunarodnih saveza i nacionalnih olimpijskih odbora kao i organizacijskih odbora olimpijskih igara, koji se moraju pridržavati Olimpijske povelje.

77 *The Olympic Games are competitions between athletes in individual or team events and not between countries. They bring together the athletes selected by their respective NOCs, whose entries have been accepted by the IOC. They compete under the technical direction of the IFs concerned.*

78 Naime, američki košarkaški trener *Mike Krzyzewski* poželio se za uspomenu slikati s zlatnom medaljom osvojenom protiv Španjolaca. Igrači su mu ispunili želju i objesili su mu svih 12 medalja oko vrata. To je bio istovremeno i znak njihove zahvalnosti prema njemu jer ih doveo do zlatne olimpijske medalje bez koje su ostali četiri godine ranije u Ateni. V. <http://www.chacha.com/question/why-don't-olympic-coaches-get-medals#sthash.jtU3kOSx.dpuf> (posjet 20. svibnja 2013.)

trenerima dati jednak značaj kao i skrbi o vrhunskim sportašima (*javne potrebe* na državnoj razini iz čl. 75. ZS-u umjesto *javne potrebe* na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i Grada Zagreba iz čl. 76. ZS-u) jer treneri predstavljaju osnovni stručni kadar u sportu; te 4.) urediti i odrediti institut *izbornik* budući da je nejasno je li on trener kako ga označavaju npr. Pravila HOO-a ili nije trener kako proizlazi iz Uredbe o kriterijima za dodjeljivanje državnih nagrada za vrhunska sportska postignuća Vlade Republike Hrvatske (v. *supra*). Nadalje, u hrvatskom sportu postoji šarenilo ugovora između trenera s jedne te klubova s druge strane (ugovori o treniranju, ugovori o profesionalnom treniranju, ugovori o djelu, ugovori o radu i ugovori o nalogu). Sa stajališta trenera najbolja pravna zaštita je ugovor o radu, a na što upućuje i Sporazum iz Bruxellesa od 19. travnja 2012. za nogometaše. U doktrini radnog prava ovakav odnos radnik-poslodavac naziva se *subordinirani rad* u kojem je radnik podvrgnut nalogima, uputama i nadzoru poslodavca u organizaciji i obavljanju rada te zauzvrat dobiva naknadu za rad.

U slučaju bilo kakvog spora na relaciji trener-klub, odnosno klub-trener, *arbitraža* je zbog svojih komparativnih prednosti (brzina i učinkovitost) u odnosu na „klasičan“ državni sud pronašla posebno mjesto u sportu i predstavlja dominantan, katkad i isključiv način rješavanja učestalih sporova u hrvatskom i međunarodnom sportu. U hrvatskom sportu postoji Športsko arbitražno sudište HOO-a kao sportsko sudište „opće nadležnosti“, dok je npr. Arbitražni sud HNS-a isključivo nadležan sud za nogomet. Na međunarodnoj razini CAS iz Lausanne je, prema zamislima Samarancha iz 1983. godine „vrhovni sud svjetskog sporta“ koji donosi konačne i obvezujuće odluke. Za nadležnost hrvatske i međunarodne arbitraže nužno je da spor bude *arbitrabilan* te da između strana u sporu postoji, tzv. „arbitražna klauzula“.

Konačno, za vrhunska sportska postignuća treneri u RH, zajedno sa sportašima dobivaju jednokratne državne nagrade u novcu dok ne mogu poput vrhunskih sportaša polagati pravo na trajnu novčanu naknadu odnosno, tzv. „olimpijsku rentu“ koja je u naše zakonodavstvo unesena 2011. godine kao *relikt* prošlosti i pravo koje danas poznaju samo neke bivše socijalističke zemlje što se s pravom može problematizirati u znanosti i struci kao fenomen *sui generis*. No, nikakve rasprave nema oko pravila iz čl. 6. Olimpijske povelje prema kojem su „Olimpijske igre natjecanja između sportaša u pojedinačnim i ekipnim disciplinama, a ne između zemalja“. Sukladno tomu, olimpijske medalje su nagrade *ekskluzivno* namjenjene sportašima i sportašicama.

Summary

LEGAL STATUS OF TOP COACH IN CROATIAN'S SPORT LAW

Final aim in competitive (selective) sport is winning medals in the global biggest competitions (olympic and paraolympic games, deaflympics and world and european championships). In realisation of that goal with athlete himself there are also trainers and other professional staff (teamwork). However, for athlete trainer is on the first place since he is programming and pursuing his training and furthermore leading him on contests. Therefore it could be said with confidence that there are no top results of athlete in amateur and professional sports in which with big part, even crucial role top trainers are not participating. Our legislator, unfortunately is not recognizing concept of top coach while just aridly determine coach (art. 9. Sport law). In next novel of sports legislator observed deficiencies should be changed and updated with more quality regulations.

Key words: top coach, Sport law, contracts.

Zusammenfassung

RECHTLICHE POSITION DES SPITZENTRAINERS IM KROATISCHEN SPORTRECHT

Im Wettkampfsport (im selektiven Sport) ist das Endziel, die Medaillen an den größten globalen Wettbewerben (die Olympischen und Paralympischen Spiele, die Olympischen Spiele der Tauben sowie Welt- und Europameisterschaften) zu gewinnen. An die Erreichung dieses Ziels nehmen, außer dem Sportler selbst, auch die Trainer sowie andere Fachpersonen teil (Teamarbeit). Dem Sportler ist aber der Trainer die wichtigste Person, da er das Programm und die Leitung der sportlichen Vorbereitung sowie die Leitung an Wettbewerben durchführt. Deshalb kann man sagen, dass es heutzutage keine Spitzenergebnisse von Sportlern im Amateur- oder im Berufssport gibt, an welchen die Spitzentrainer, sogar entscheidend, nicht teilnehmen. Unser Gesetzgeber kennt leider den Begriff des Spitzentrainers nicht, und er bestimmt das Sportrechtsinstitut des Trainers (Art. 9 des Sportgesetzes) nur trocken. Bei der nächsten Novelle der Sportgesetzgebung sollte man die genannten Nachteile ändern und sie durch qualitätsvolle Regelungen ergänzen.

Schlüsselwörter: Spitzentrainer, Sportgesetz.

Riassunto

LA POSIZIONE GIURIDICA DELL'ALLENATORE D'ECCELLENZA NEL DIRITTO SPORTIVO CROATO

Nello sport a livello agonistico il fine ultimo è la conquista di medaglie nelle competizioni globali più importanti (giochi olimpici e paraolimpici, giochi olimpici per non udenti e campionati mondiali ed europei). Nella realizzazione di tale fine a fianco allo sportivo che compete, ci sono altresì gli allenatori e altre figure di professionisti (lavoro di squadra). Ad ogni modo, per lo sportivo l'allenatore si trova al primo posto poiché programma e realizza la preparazione sportiva e lo accompagna nelle competizioni. Pertanto, a ragione si può dire che oggi giorno non esistono eccellenti risultati sportivi nello sport dilettantistico o agonistico che non siano dovuti in buona parte (se non dirittura decisiva) all'apporto di allenatori d'eccellenza. Il nostro legislatore purtroppo non conosce la nozione di allenatore d'eccellenza, anzi regola scarnamente la posizione giuridica dell'allenatore (art. 9 della legge sullo sport). Nella prossima riforma della legislazione sportiva occorrerebbe, pertanto, eliminare dette lacune, integrando la normativa con valide soluzioni.

Parole chiave: allenatore d'eccellenza, legge sullo sport, contratti.